

NÂNG CAO Ý THỨC NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CỦA HỌC VIÊN Ở CÁC TRƯỜNG SĨ QUAN QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

Nguyễn Trí Vũ, Nguyễn Tiên Hùng
Trường Đại học Nguyễn Huệ

Tóm tắt: Nghiên cứu khoa học của học viên ở các trường sĩ quan quân đội không chỉ là một yêu cầu của hoạt động đào tạo mà còn là điều kiện quan trọng hình thành tư duy độc lập, năng lực sáng tạo và bản lĩnh khoa học cho đội ngũ sĩ quan tương lai. Trong bối cảnh xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại, nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học của học viên trở thành nhiệm vụ cấp thiết, góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ có phẩm chất, năng lực, đáp ứng yêu cầu phát triển và hội nhập trong thời kỳ đổi mới, sáng tạo, chuyển đổi số quốc gia hiện nay.

Từ khóa: Ý thức nghiên cứu khoa học; học viên; trường sĩ quan; giáo dục, đào tạo.

ENHANCING SCIENTIFIC RESEARCH AWARENESS AMONG CADETS AT MILITARY OFFICER ACADEMIES IN THE CURRENT CONTEXT

Abstract: Scientific research conducted by cadets at military officer academies is not only a requirement of the training process but also an essential condition for developing independent thinking, creative capacity, and scientific competence among future officers. In the context of building a revolutionary, regular, elite, and modern Army, enhancing cadets' awareness of scientific research has become an urgent task. This effort contributes to the development of a corps of officers possessing sound qualities and professional competence, capable of meeting the demands of development and integration in the current era of innovation and national digital transformation.

Keywords: Scientific research awareness; cadets; military officer academies; education and training.

Nhận bài: 04/03/2026

Phản biện: 25/03/2026

Duyệt đăng: 28/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hoạt động nghiên cứu khoa học của học viên ở các trường sĩ quan quân đội có ý nghĩa đặc biệt quan trọng, không chỉ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo mà còn hình thành ở người sĩ quan tương lai tư duy khoa học, phương pháp làm việc độc lập, sáng tạo. Thực tiễn cho thấy, trước sự phát triển nhanh chóng của khoa học – công nghệ, đặc biệt là công nghệ số, trí tuệ nhân tạo, tác chiến không gian mạng và chiến tranh công nghệ cao, người sĩ quan không thể chỉ dựa vào kiến thức được truyền thụ trong nhà trường mà phải có năng lực tự học, tự nghiên cứu, phân tích và giải quyết vấn đề trong những tình huống phức tạp. Vì vậy, nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học của học viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay là vấn đề cấp thiết cả về lý luận và thực tiễn.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Ý thức nghiên cứu khoa học của học viên ở các trường sĩ quan quân đội

Ý thức nghiên cứu khoa học của học viên được hiểu là sự nhận thức đúng đắn về vai trò, ý nghĩa của hoạt động nghiên cứu khoa học đối với quá trình học tập, rèn luyện và phát triển nghề nghiệp; là động cơ, thái độ, tinh thần trách nhiệm và sự chủ động tham gia vào các hoạt động nghiên cứu khoa học một cách tự giác, tích cực và sáng tạo. Ý thức nghiên cứu khoa học không chỉ dừng lại ở

việc tham gia các nội dung nghiên cứu khoa học thuần túy mà còn thể hiện ở phương pháp tiếp cận tri thức, khả năng đặt vấn đề, tư duy phản biện, tinh thần tìm tòi, khám phá và vận dụng lý luận vào thực tiễn quân sự. Ý thức nghiên cứu khoa học của học viên chịu tác động bởi nhiều yếu tố: nhận thức chính trị; môi trường giáo dục; sự định hướng, hướng dẫn của giảng viên, chuyên gia; cơ chế, chính sách khuyến khích nghiên cứu; điều kiện cơ sở vật chất; tác động của công nghệ số và mạng xã hội. Nếu môi trường giáo dục đề cao tinh thần nghiên cứu khoa học, cơ chế khen thưởng rõ ràng, học viên sẽ có động lực mạnh mẽ để tham gia nghiên cứu khoa học. Ngược lại, nếu nghiên cứu khoa học chỉ mang tính hình thức, thiếu định hướng và hỗ trợ, ý thức nghiên cứu của học viên sẽ khó phát triển.

Nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học của học viên là quá trình sử dụng tổng thể các cách thức, biện pháp tác động có mục đích, có kế hoạch, tuân theo các quy luật đến học viên nhằm làm cho các yếu tố cấu thành ý thức nghiên cứu khoa học của học viên chuyển biến ngày càng tiến bộ, ngang tầm với chức trách, nhiệm vụ của họ, đáp ứng mục tiêu, yêu cầu ở các trường sĩ quan quân đội. Ở các trường sĩ quan quân đội, ý thức nghiên cứu khoa học không chỉ là nhận thức đúng đắn về vai

trò của tri thức và tư duy lý luận mà còn là động lực để học viên chủ động học tập, tìm tòi, sáng tạo và vận dụng vào giải quyết các vấn đề thực tiễn. Khi ý thức nghiên cứu khoa học được nâng cao, học viên sẽ chủ động tiếp cận, cập nhật những tri thức mới, phương pháp nghiên cứu hiện đại, từ đó vận dụng sáng tạo vào nhiệm vụ sau này. Ngược lại, nếu thiếu ý thức nghiên cứu khoa học, học viên sẽ thụ động, hạn chế trong khả năng lý luận, kém sáng tạo và khó đáp ứng được yêu cầu phát triển trong tình hình mới.

Nhận thức sâu sắc vị trí, vai trò, tầm quan trọng của ý thức nghiên cứu khoa học, những năm qua, các trường sĩ quan quân đội luôn quan tâm, lãnh đạo, chỉ đạo nhằm nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học của học viên. Qua đó, ý thức nghiên cứu khoa học của học viên đã được cải thiện rõ rệt. Nhiều cuộc thi nghiên cứu khoa học, hội thảo học viên, câu lạc bộ học thuật được triển khai. Số lượng đề tài nghiên cứu của học viên tăng lên; một số đề tài có giá trị thực tiễn, được áp dụng vào công tác huấn luyện, quản lý bộ đội. Nhận thức của học viên về vai trò của nghiên cứu khoa học từng bước được nâng cao. Nhiều học viên chủ động tìm kiếm tài liệu, tham gia thi tuổi trẻ sáng tạo, đề tài khoa học, viết bài cho các tạp chí, kỷ yếu hội thảo các cấp; tích cực trao đổi học thuật với giảng viên và đồng chí, đồng đội.

Bên cạnh kết quả đạt được, ý thức nghiên cứu khoa học của một bộ phận học viên vẫn còn hạn chế. Một số học viên chưa thực sự coi trọng nghiên cứu khoa học; tham gia đề tài mang tính đối phó, thiếu chiều sâu; còn phụ thuộc nhiều vào sự hướng dẫn của giảng viên, chuyên gia. Kỹ năng nghiên cứu như xác định vấn đề, xây dựng đề cương, thu thập và xử lý số liệu, trích dẫn tài liệu còn yếu. Tình trạng sao chép, sử dụng tài liệu thiếu chọn lọc vẫn còn xảy ra ở một số trường hợp. Số lượng các đề tài khoa học do học viên thực hiện vẫn tập trung chủ yếu vào các lĩnh vực lý luận chính trị, quản lý và chưa mạnh dạn mở rộng sang các lĩnh vực liên ngành hoặc ứng dụng thực tiễn.

Hiện nay, yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo trong Quân đội đòi hỏi phải phát triển năng lực tự học, tự nghiên cứu của học viên. Cùng sự phát triển của khoa học – công nghệ và hình thái chiến tranh hiện đại yêu cầu sĩ quan phải có tư duy khoa học, khả năng thích ứng nhanh với môi trường tác chiến mới. Đồng thời, nhiệm vụ bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh trên không gian mạng đòi hỏi học viên phải có

năng lực nghiên cứu lý luận, phân tích, phản biện các quan điểm sai trái. Nghị quyết số 3488-NQ/TW ngày 29/01/2025 của Quân ủy Trung ương xác định rõ: “Phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số trong Quân đội là một trong các đột phá quan trọng hàng đầu, là mũi nhọn tiên phong góp phần xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại”.

2.2. Giải pháp nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học của học viên ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay

Thứ nhất, tạo sự chuyển biến sâu sắc về nhận thức và trách nhiệm của các chủ thể, các lực lượng tại các trường sĩ quan quân đội đối với việc nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học của học viên.

Đây là giải pháp giữ vai trò quan trọng hàng đầu, là cơ sở, nền tảng và là “chìa khóa” để nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học của học viên. Cấp ủy, tổ chức đảng các cấp cần nhận thức sâu sắc rằng khoa học và công nghệ là động lực quan trọng thúc đẩy giáo dục, đào tạo, xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội có năng lực tư duy lý luận và năng lực thực tiễn vững vàng. Do vậy, cấp ủy các cấp cần tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo và thường xuyên kiểm tra, giám sát việc tổ chức thực hiện hoạt động nghiên cứu khoa học của học viên, coi đây là một nhiệm vụ chính trị quan trọng. Đồng thời, cấp ủy cần cụ thể hóa các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước và quân đội về phát triển khoa học – công nghệ vào nghị quyết lãnh đạo nhiệm vụ hằng năm, hằng quý để từng bước nâng cao chất lượng hoạt động khoa học của học viên.

Bên cạnh đó, các cơ quan chức năng có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc tham mưu, tổ chức và tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động nghiên cứu khoa học của học viên. Cần chủ động tích hợp nhiệm vụ nghiên cứu khoa học vào các chương trình đào tạo, xây dựng kế hoạch, hướng dẫn và tổ chức đánh giá, khen thưởng phù hợp, tạo động lực cho học viên. Tổ chức các cuộc thi, hội thảo khoa học; cung cấp tài liệu, cơ sở dữ liệu, hỗ trợ kỹ thuật và quản lý các đề tài nghiên cứu, bảo đảm tính chặt chẽ và hiệu quả.

Đối với đội ngũ giảng viên, cần chuyển biến nhận thức từ vai trò giảng dạy truyền thống sang vai trò “người hướng dẫn nghiên cứu”. Họ không chỉ truyền đạt tri thức lý luận mà phải khơi dậy tinh thần học thuật, khả năng sáng tạo, tư duy phản biện và năng lực nghiên cứu khoa học ở học viên. Mỗi giảng viên cần tích cực tự bồi dưỡng,

tham gia nghiên cứu thực tế để nâng cao trình độ chuyên môn và phương pháp sư phạm; đồng thời trở thành cố vấn, người bạn đồng hành cùng học viên trong quá trình thực hiện các đề tài khoa học, từ việc định hướng chủ đề, phương pháp đến hoàn thiện sản phẩm nghiên cứu.

Đội ngũ cán bộ ở các đơn vị quản lý học viên cũng cần nhận thức rõ vai trò nòng cốt trong công tác động viên, giáo dục và khơi dậy ý thức học tập, nghiên cứu cho học viên. Họ không chỉ là người quản lý mà còn là người tổ chức, điều phối các hoạt động học thuật; chủ động phát hiện, bồi dưỡng và giới thiệu học viên có năng lực nghiên cứu tham gia các phong trào khoa học, từ đó giúp học viên hình thành thói quen tự học, tự nghiên cứu và tư duy sáng tạo.

Thứ hai, xây dựng môi trường khoa học dân chủ, tích cực nhằm nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học của học viên.

Giải pháp này có ý nghĩa quan trọng nhằm nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học cho học viên, thúc đẩy tinh thần tự học, tự nghiên cứu và khơi dậy sự sáng tạo của học viên. Cần tổ chức tốt hoạt động xây dựng môi trường nghiên cứu khoa học trong từng trường, bảo đảm sự cởi mở, bình đẳng, khuyến khích mọi học viên và giảng viên tự do trao đổi, tranh luận và chia sẻ ý tưởng học thuật. Việc tổ chức các hội thảo khoa học, tọa đàm chuyên đề, diễn đàn học thuật cần được tiến hành thường xuyên, với sự tham gia rộng rãi của giảng viên, học viên và các chuyên gia, nhà khoa học uy tín. Cùng với đó, nhà trường cần chủ động xây dựng kế hoạch và giao chỉ tiêu cụ thể cho các đơn vị trong việc đăng ký và triển khai đề tài, chuyên đề nghiên cứu khoa học của học viên; khuyến khích học viên tham gia đề tài khoa học các cấp, cấp ngành; tham gia các cuộc thi sáng kiến cải tiến, viết bài đăng trên các tạp chí khoa học và hội thảo khoa học các cấp. Để học viên mạnh dạn và tự tin hơn trong tham gia nghiên cứu, các cơ quan chức năng cần phối hợp tổ chức các lớp bồi dưỡng kỹ năng nghiên cứu, phương pháp viết báo cáo khoa học và hỗ trợ học viên tiếp cận tài liệu, dữ liệu, phần mềm phân tích hiện đại.

Công tác kiểm tra, giám sát, sơ kết, tổng kết và rút kinh nghiệm trong tổ chức hoạt động nghiên cứu khoa học cũng cần được chú trọng. Các cơ quan chức năng phải xây dựng quy trình theo dõi tiến độ nghiên cứu của học viên, kịp thời định hướng và tháo gỡ khó khăn và nâng cao ý thức trách nhiệm và kỷ luật học thuật cho học viên.

Việc tổng kết, biểu dương, khen thưởng các cá nhân, tập thể có thành tích xuất sắc trong nghiên cứu khoa học phải được thực hiện công khai, minh bạch và kịp thời để tạo động lực và lan tỏa phong trào nghiên cứu trong toàn nhà trường. Bên cạnh đó, cần có cơ chế cụ thể khuyến khích học viên tham gia nghiên cứu khoa học; chính sách hỗ trợ tài chính cho học viên thực hiện đề tài. Hệ thống cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ nghiên cứu cũng cần được đầu tư đồng bộ, hiện đại, từ thư viện điện tử, phòng học thông minh, hệ thống dữ liệu học thuật cho đến phần mềm hỗ trợ phân tích, xử lý thông tin khoa học, tạo điều kiện để học viên có thể tiếp cận tri thức và tiến bộ khoa học – công nghệ mới.

Thứ ba, phát huy tính tích cực, tự giác của học viên trong tự bồi dưỡng, tự rèn luyện nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học.

Đây là giải pháp quan trọng và mang tính quyết định đối với chất lượng đào tạo và xây dựng đội ngũ cán bộ đáp ứng yêu cầu trong tình hình mới. Mỗi học viên cần nhận thức rõ trách nhiệm trong việc tự tu dưỡng, tự rèn luyện để nâng cao tư duy sáng tạo, khả năng nghiên cứu và giải quyết các vấn đề thực tiễn. Trong thời đại chuyển đổi số, đổi mới sáng tạo và cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang diễn ra mạnh mẽ, việc thiếu ý thức học tập và nghiên cứu khoa học sẽ dẫn đến tụt hậu, ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng công tác sau này. Do đó, xác định mục tiêu rõ ràng, ý chí quyết tâm, tinh thần trách nhiệm cao trong tự rèn luyện và nghiên cứu là yếu tố then chốt để mỗi học viên phát triển toàn diện.

Bên cạnh việc xây dựng động cơ và trách nhiệm, cần đề cao tính chủ động của học viên trong xây dựng và thực hiện kế hoạch tự bồi dưỡng, tự rèn luyện. Sự chủ động thể hiện trước hết ở việc học viên tự nhận diện những điểm mạnh, điểm yếu của bản thân về tri thức chuyên ngành, khả năng tư duy phản biện và phương pháp nghiên cứu khoa học, từ đó xác định mục tiêu học tập rõ ràng, thiết thực. Học viên cần xây dựng kế hoạch tự học, tự nghiên cứu cụ thể, hàng tuần, hàng tháng và cả khóa học; chủ động lựa chọn đề tài nghiên cứu phù hợp với sở trường, chức trách tương lai và gắn liền với thực tiễn đơn vị công tác sau này. Việc tích cực tham gia các hoạt động khoa học, như: hội thảo, tọa đàm, hội thi nghiên cứu khoa học, viết bài đăng báo, tạp chí trong và ngoài quân đội là cơ hội để học viên rèn luyện, nâng cao năng lực.

Đồng thời, học viên phải duy trì ý thức kỷ luật tự học một cách nghiêm túc và bền bỉ, không thụ động trông chờ vào sự thúc ép từ bên ngoài. Quá trình tự bồi dưỡng, tự rèn luyện cần đi đôi với việc thường xuyên cập nhật những kiến thức mới, công nghệ mới, đồng thời mạnh dạn học hỏi từ giảng viên, đồng đội, mở rộng mối quan hệ học thuật và tiếp cận với những tiến bộ khoa học hiện đại. Trước yêu cầu mới, học viên cần rèn luyện thói quen tìm kiếm, xử lý thông tin một cách độc lập, sáng tạo và biết vận dụng vào thực tiễn công tác. Điều quan trọng là phải tự xây dựng ý chí kiên định, không ngại khó khăn, không dừng lại ở mức độ hoàn thành nhiệm vụ mà phải luôn phấn đấu vượt lên chính mình, chinh phục tri thức, coi nghiên cứu khoa học là một phần quan trọng trong sự nghiệp rèn luyện và trưởng thành của bản thân.

III. KẾT LUẬN

Nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học cho học viên các trường sĩ quan quân đội hiện nay là một nhiệm vụ cấp thiết và có ý nghĩa chiến lược lâu dài, góp phần trực tiếp vào xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội vững vàng về bản lĩnh, giỏi về trí tuệ, đáp ứng yêu cầu xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại. Trong bối cảnh mới, việc nâng cao ý thức nghiên cứu khoa học của học viên không chỉ giúp họ hoàn thiện kỹ năng nghiên cứu và tư duy khoa học mà còn tạo nền tảng đề chủ động thích ứng với sự phát triển của khoa học – công nghệ và chuyên đổi số, đóng góp thiết thực vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc theo tinh thần Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV của Đảng: “Phát triển toàn diện con người Việt Nam về đạo đức, trí tuệ, ý thức dân tộc, trách nhiệm công dân, thượng tôn pháp luật, năng lực sáng tạo, thẩm mỹ, thể lực, kỹ năng sống, kỹ năng nghề nghiệp, kỹ năng số”.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Quân ủy Trung ương (2025). *Nghị quyết số 3488-NQ/TW ngày 29/01/2025 về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số trong Quân đội*, Hà Nội.
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2026). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV, tập I*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr.99.
- Ban Chấp hành Trung ương (2024). *Nghị quyết số 57-NQ/TW ngày 22/12/2024 của Bộ Chính trị về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia*, Hà Nội.
- Quân ủy Trung ương (2022). *Nghị quyết số 1652-NQ/QUTW ngày 20/12/2022 về lãnh đạo công tác khoa học quân sự đến năm 2030 và những năm tiếp theo*, Hà Nội.